

šoli krik in vpitje, kjer slišimo neprenehoma trpke besede, kjer vidimo le čmerne obraze — tam ni prave discipline, tam ni ljubezni! Marsikateri naših učencev, — morda njih večina — sliši doma že toliko surovih, neprijaznih besed, uživa tako malo veselja in ljubezni; toliko več pomore v ubogem, otrpnelem srčeci milo proseča beseda učiteljeva, nego celó najostrejša kazni! Trudimo se, tovariši, da olepšamo učencem svojim leta brezskrbne mladosti — da jim bode šolski čas res — lepi čas veselja!

Die Kinder aber müsst ihr nicht verachten;
Denn ihnen ist das Himmelreich gegeben,

In ihnen schlummern alle Blütenprachten,
Ein Gottesfrühling für das ganze Leben!

pravi nežnočutni nemški pesnik. Da, šolski čas bodi otrokom našim pomlad, polna najlepših cvetic, katerih tudi mraz in vihar sovražnega življenja ne more popolnoma zadušiti. — Tebi pa, učitelj-vzgojevalec, je dana najblažja naloga:

Ti pa, učitelj, čuvaj cvetje,
Da mraz ne stré ga in vihar,
Poshráni v toplo ga zavetje,
Kot umen in skrbán vrtnár!

Melanija Sittigova-Smlednik.

Obrtne nadaljevalne šole in njih nadzorstvo.

Čudakar imamo tudi Slovenci nekoliko učilnic, v katerih se obrtni gojenci za svoj stan teoretično in praktično izobrazujejo, to je, da se jim potom šole nudi prilika, prisvajati si onih vednostij, katerih jim ljudska šola za praktično življenje ni mogla dati, a jih pri svojem obrtnem poklici neobhodno potrebujejo, če hočejo zadostiti vedno napredujočim terjatvam sedanjega časa: odsihdob tudi merodajni krogi premišlujejo, ali — če tega ne store, — naj bi premišljevali, da li osnova takih učilnih naprav odgovarja dejanskim potrebam obrtnega stanu in kako jih urediti, da bodo koristile ne samo posamičnemu obrtniku jedne stroke, marveč v jednaki meri vsem obrtnikom raznih strok.

Glede na to, da je obrtni nauk pri nas še v začetnem razvoji, tako rekoč v povojih, priznal bode vsak, da je ustroj vsega nauka po jednom kopitu, osobito v obrtno-nadaljevalnih šolah za vse različne obrtne učence jako težavna stvar in da bode treba še mnogo reform, predno bode učni smoter točno omejen in določen, ako je sploh mogoče misliti na to v sedanjí dobi napredka, in z ozirom na

to, da duh človeški nikdar ne miruje ter vedno hrepeni do napredku in popolnosti.

Kakor pa je ves občni pouk pod strogim državnim nadzorstvom, isto tako je mnogo opazovalnih očí obrnenih na obrtno šolstvo, kar je glede vzdrževanja takih zavodov tudi opravičeno. Nadzorstvo ima važno nalogo. Od njega zavisijo uspehi prav zelo, dasiravno ne smemo prezirati, da je temeljito izobraženje gojencev največ oprto na individualno sposobnost, inlektuelnost in srečno metodiko dotičnih učiteljev. Vrle učiteljske moči pod dobrim nadzorstvom sijajno delujejo, a pod slabim, pomanjkljivim nadzorstvom dostikrat komaj zadostujejo, naj tudi vse svoje moči zastavljajo v izobrazbo pridelenih jim učencev.

Bojimo se, da so pri nas deloma take razmere in da se vsled tega obrtni nauk niti ne razvija v zaželjeni meri, niti navzgor popolnoma ne zadošča. Posledica temu je neizogibna. Obrtne izobrazovalnice bode zadela krivična obsodba. Utegne se reči: „Slovenec je slabo pristopen za obrtni pouk; troški zanj so potrateni, torej — prenehajmo z neuspešnimi poskusi, razpustimo šole. In zakaj? —

Zato, ker je nadzorstvo v takih rokah, ki niso povsem sposobne voditi in uravnavati pouka po naših slovenskih učilnicah, glede narodnih potreb, glede domačih odnošajev. Dokler bodo sodili naše obrtno šolstvo organi, ki našega maternega jezika ne umejo, ali ga celo umeti nečejo, toliko časa jim hode le mari nemško izobraževanje, nemška omika, ne pa obrtna spretnost.

Po našem mnenju je strokovna izurjenost glavna naloga vsem manjšim in večjim obrtnim zavodom; ako se pa stavi ta naloga v podrejeno vrsto, zgrešen je pravi namen, izgubljene so vse žrtve in škoda je za vsak krajcar, potrošen za obrtni pouk.

Ako nam visoko ministerstvo za uk in bogočastje res hoče naklanjati korist strokovnih šol, tedaj mu mora biti na tem, da je vsa organizacija pametna in deželnim razmeram ugodna; sicer bode prospevala samo šola, v kateri se obrtni gojenci znajo moški odrezati — po nemški! Druge bodo ostajale vedno same „nebodijetrebne“, in naj dosežejo še toliko dobrih učnih uspehov, kateri pa nemškega jezika ne razodevajo.

Kritična poročila merodajnih pooblaščenecv-presojevalcev obrtnoučnih razmer utegnejo nam Slovincem torej celo škodljiva postati, in obrtni pouk se ne bode razvijal ter razširjal po Slovenskem v onem obsegu, kakor bi to bilo vredno in potrebno.

Več je še pri nas obrtnih krajev, kjer bi bila obrtno-nadaljevalna šola ne samo umestna, temveč silno potrebna. Po sedanjih okoliščinah sodeč pa se temu nedostatku ne bode prišlo v okom in sicer iz prej navedenih razlogov.

Kakor se ljudske šole siloma ustanavljajo, ako je njih naprava v zakonih utemeljena, istotako bi morali odločilni faktorji z vsem svojim uplivom delati na to, da se obrtnim krajem preskrbi strokovni pouk z otvorenjem obrtno-nadaljevalne šole: saj od tega zavisi znaten del narodnega blagostanja, ki je tudi glavni steber državni blaginji ter sreči vseh narodov v cesarstvu.

Iz navedenih razlogov zdi se nam silno važno, da se prej ko prej v nadzorstvo po-

kličejo strokovnjaki, ki so tudi večji našega domačega jezika, ki so prijatelji našemu narodu, ki imajo kaj srca za izomiko na narodni podlagi. Saj je vendar silno potrebno, da se naša nadarjena slovenska mladina izobrazuje v onem jeziku, ki ga ume. Učna tvarina, ki naj jo zmaga v pičlo odmerjenem učnem času, je jako obsežna, to nam potrjujejo učni načrti za obrtno-nadaljevalne šole, to nam pričuje tudi lepa razstava šolarskih izdelkov naše obrtno strokovne šole, ki smo jo pred kratkim občudovali v redutni dvorani. Pri toliki množini znanstva, ki je gojencem čisto novo in za katero je treba toliko ne navadnih pojmov in terminologije, pač ni umestno, da se gojenci mučijo z nemščino, z učenjem tujega jezika v obrtni šoli, bodi že nižje ali višje vrste, gotovo se ne bode budila bistrornost, duhovitost in obrtna spretnost. Dragi čas učenja naj bi se porabil zgolj v praktično izvežbanje. Naročniki ne bodo obrtnika vpraševali: Ali znaš nemški? marveč: Ali znaš delo izvršiti in kako je bodeš izgotovil?

Bodi obrtnik še tako več nemščine če pa nima mojsterske ročnosti, nikdar ne bode uspeval, ostal bode vedno le kvarljivec. Ne zanikavamo koristi, da zna obrtnik tudi nemški, a to je njegova stvar, priuči se je lahko sam in se je bode tudi priučil, ako bode uvideval, da brez nje nikakor ne shaja. Z obrtnikom, ki dobro in po ceni dela, se bode vsak rad pogajal, in če bi tudi tolmača potreboval. Tudi ni dvomiti, da bi izvrstno izurjeni delavec kruha ne našel v tujini, kajti delodajalec gleda v prvi vrsti na ročne spretnosti, ki več govore, kakor vse umljive ali neumljive besede. V strokovnih šolah torej nikakor ni kraj, kjer bi se gojenci učili drugega nego maternega jezika. Ako se temu načelu pritrdi — in po našem načelu je to jedino pravo, potem moramo tudi priznati, da nadzorstvo le takrat odgovarja svoji nalogi, kadar sloni na narodnih principih. Tako nadzorstvo bode skrbelo za brzi razvoj strokovno-učilnih zavodov, ono jedino bode pospeševalo tudi slovstvo za obrtni pouk, katerega še sedaj popolnoma pogrešamo, in bomo pogrešali,

dokler ne dobimo nadzornikov, ki bodo z nami čutili, z nami in za nas živeli.

Res da nam manjka še večjih mož v obrtnih strokah znanstveno izobraženih, res jih ni na izber; a če se je naša Ljubljanska obrtna šola izročila učnim silam, o katerih usposobljenji je visoko učno ministerstvo preverjeno, tedaj smemo tudi svojo pohlevno misel izraziti, da bi vodstvo naše obrtne šole bilo zmožno nadzirati obrtno-nadaljevalne šole in da bi ono v prvi vrsti moglo pravo sodbo izrekati o njih uspehih, pomanjkljivostih in njih potrebah. Ako sedanja uredba glede nadzorstva ne dopušča

neposrednosti, tedaj bodi glavnemu nadzorniku prideljen domač podnadzornik, ki bi bil nepristransk tolmač obrtno-naučnih naših razmer. Le na ta način ustanovljeno nadzorstvo bi bilo pravično ter bi naše obrtno šolstvo hitreje povzdignilo. Iz narodnih ozirov — tako sodimo — je naša zahteva opravičena, istotako se da to mnenje zagovarjati z obrtnega stališča. Ako so drugi momenti važnejši, potem seveda moramo svoje nazore umakniti, in sodijo naj drugi. Vsekako pa menda ne bilo bi odveč, ako bi naši merodajni faktorji to vprašanje premišljevali.

„Sl. N.“

O dobavi učil.

„Učiteljski Tovariš“ je v letošnji 11. številki z dne 1. rožnika 1890. priobčil že šestnajst let stari, na podlagi § 71. šolskega in učnega reda od dné 20. vel. srpana 1870. razglašen ukaz slavnega deželnega šolskega sveta po katerem so določena najpotrebnejša učila za vsako ljudsko šolo.

Kako težavno je poučevanje lahkomisljene mladine, ni treba nam naglašati, saj vsak izmed naših sotrudnikov to neprenehoma izkuša. Pouk sam na sebi ni neprijeten; ker pa je trajni uspeh izobraževanja glavni namen njegov, ker morajo vednosti postati neizgubna last učenčeva, in to ni zlahkoma dosegljivo, zato je pouk naporen, utrudljiv, mnogokrat z nepremagljivimi težkočami združen. Spoznavši to senčno stran šolanja so si prizadevali trudoljubivi učitelji in odgojitelji vsikdar olajševati si poučevanje in zagotoviti si uspehe za prihodnost mladine. To so dosegli z nazornim naukom in danes si dobrega pouka ne moremo misliti brez nazorovanja. Oko naj vidi, kar uho sliši! Na tem načelu bodi ves nauk osnovan. Samo poslušati se otroci kmalu naveličajo; a če se jim stvar, o kateri se v šoli govori, živo pred oči postavi, prožnejša je njih pozornost, razlaganje je krajše, beseda točnejša in vtis mogočnejši.

Mar ni ta posledica velike vrednosti? V duhu svojih učencev delamo zgradbo; mojstri bodimo in špretni voditelji vzvišenega podjetja, otroci so naši pomagači — zidarji. Po naših navodilih sestavljajo vednostno gradivo v poslopje svoje izomike. Čim jasneja in točnejša je naša beseda, naše napeljevanje, tem boljša in popolnejša je zgradba; a dovršena je in ujema se le takrat z našim duševnim načrtom, ako imamo pravo sliko pred seboj, ki v točni meri in strogo omejenem očrtu oživlja našo in otroško domišljijo, katere s samo suhoparno besedo nikdar ne moremo dosti spodbujati. Zato ne govorimo toliko ušesom, marveč kažimo tudi očem in dosegli bomo več! Najjasnejša, najubranejša in najizbornejša beseda ne obrodi takega sadu, kakor bi ga zorila beseda in pogled skupaj. Zato je nam dolžnost, pojasnovati pri pouku vsak pojem po najboljšem načinu. Sklicevati se na to: „Saj otroci doma vidijo stvari, o katerih se govori v šoli“, je gorostasna nesmisel. Vidiijo jih, to je res, a jih ne gledajo in tudi ne bodo ogledovali, naj jim učitelj še tako živo na srce poklada vsestransko ogledovanje, saj še s svojo avtoriteto in z mikavno besedo ne moremo vsikdar napete pozornosti pri vseh učencih do-